

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

**Mobilisering av volontärer och ideella organisationer inom dansk stadsdelsutveckling:
Värdet av linking social capital**

Jensen, Jesper Ole; Agger, Annika

Published in:
PLAN

Publication date:
2013

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Jensen, J. O., & Agger, A. (2013). Mobilisering av volontärer och ideella organisationer inom dansk stadsdelsutveckling: Värdet av linking social capital. *PLAN*, 2013(1), 32-35.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mobilisering av frivilliga volontärer och ideella organisationer inom dansk stadsdelsutveckling: Værdien af linking social kapital

---

Hur kan man inom stadsdelsutveckling arbeta mer strategiskt med att mobilisera frivilliga föreningar och invånare i lokala projekt?

Den frågan var en utav många som ställdes i forskningsprojektet ”*Frivillighed i byfornyelsen – mulighed og barrierer for at involvere frivillige i løsning af opgaver i lokalområdet*”. Det har under senare år både i Danmark och i andra länder varit betydande politisk fokus kring möjligheterna för att engagera och involvera frivilliga aktörer i produktionen av välfärdssamhällets uppgifter. Mobilisering och koordination av lokala och frivilliga krafter har de senaste två decennierna blivit betraktat som en viktig strategisk aspekt för att vända negativa spiraler i europeiska nedslitna stadsmiljöer. I en dansk sammanhang är Stadsdelsförnyelsesinsatserna (*Områdefornyelsesindsatserne*) ett exempel på hur kommuner försöker att samarbeta med invånare, ideella organisationer, lokalt näringsliv och offentliga institutioner i syfte att främja en kvalitativ utveckling av stadsdelarna. Stadsdelsförnyelsen har den fördelen i förhållande till andra offentliga insatser att den förmår att:

- formulera en samlad plan och vision för ett lokalområde
- etablera en lokal plattform där invånare och intressenter i ett lokalområde kan mötas och koordinera deras olika insatser
- besitter en potential för att integrera och skapa synergi mellan fysiska och sociala insatser i lokalområdet.

Statsdelsförnyelsesinsatserna löper över fem år med ett begränsat antal medarbetare som typiskt sitter på ett kontor i stadselden alternativt ingår i ett övergripande team på stadshuset.

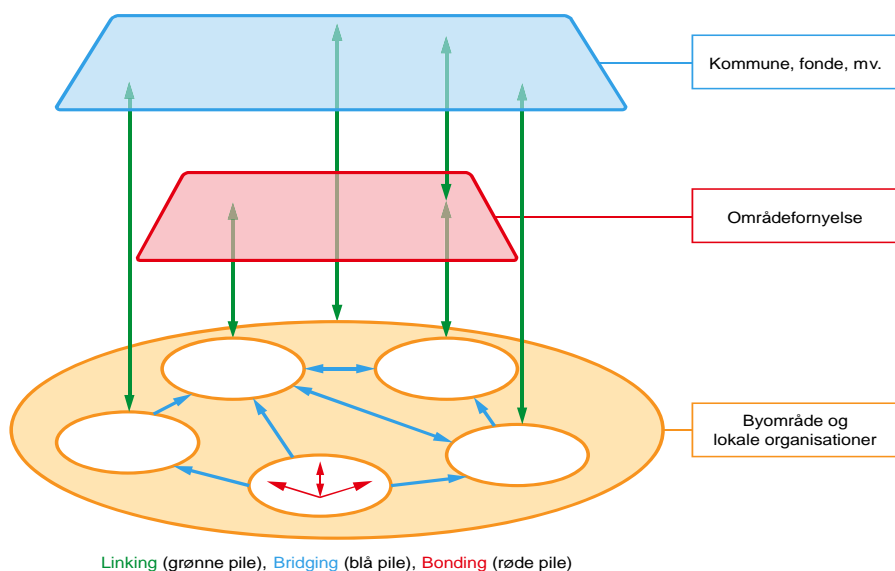
Stadsdelsförnyelsesinsatsen är indelad i en initial fas, där man under ett år samarbetar med lokala arbetsgrupper om att formulera en kvartersplan. Härfter följer en implementeringsfas där de fysiska projekten och de sociala initiativen påbörjas. Slutligen är det en förankringsfas under vilken man fokuserar på att lokala aktörer vidareför projekten.

Vad är det stadsförnyelsen kan?

Stadsförnyelsen kan fungera som en hävstång för att utvidga kommunens samarbete med civilsamhällets organisationer och frivilliga till nya områden och till att indra helt nya grupper av frivilliga. Detta då det i samband med stadsförnyelsesprojekt skapas lokala arenor för deltagande av lokala aktörer från både inom och utanför lokalområdet vilket stärker kännedomen om, och samarbetet med, exempelvis andra offentliga institutioner och nätverk. Vår undersökning visar, i likhet med

internationell forskning, att stadsförnyelse spelar en viktig roll i relationen till att "länka" eller sammankoppla lokala aktörer, frivilliga föreningar och nätverk vertikalt ut ur kvarteret. Denna funktion beskrivs i forskningen som *linking social capital*. Linking social kapital er en variant af den brobyggende sociale kapital. Hvor brobyggende social kapital henviser til *horisontale* relationer, mellem aktøerne i et område, henviser *linking social capital* til de *vertikale relationer* ud af området. (Szreter & Woolcock, 2004; p. 655). Dette begrepp hänvisar till de normer och tillit som uppstår i relationerna mellan lokala organiseringsformer och mer formella och institutionaliserade aktörer - exempelvis fonde, ressourcestärkte foreninger og offentliga myndigheder.

Det är sålunda inte tillräckligt med att det etableras tillit mellan lokala aktörer som liknar varandra (*bonding social capital*), eller mellan olika lokala grupper (*bridging social capital*). Forskningen visar, framförallt inom omsorgsområdet, att områden som präglas av en hög grad av *linking social capital* uppnår större kollektiv handlingskompetens och generellt klarar sig bättre på en rad olika indikatorer.

Figur 1: Olika typer av socialt kapital. Styrken ved områdefornyelsen er, at den potentielt kan fungere som organisatorisk bindeled mellem kommune og byområde, idet en række lokale foreninger inddrages i samarbejde med kommunen omkring politikformulering for byområdet, og der på den måde skabes vertikale relationer (linking social kapital) mellem lokale organisationer og kommune.

Forskningsfronten i studier av frivilligt arbete framvisar olika definitioner av frivillighet. I vår studie här har vi valt att skilja mellan tre olika typer av frivillighet.

Olika typer av frivillighet

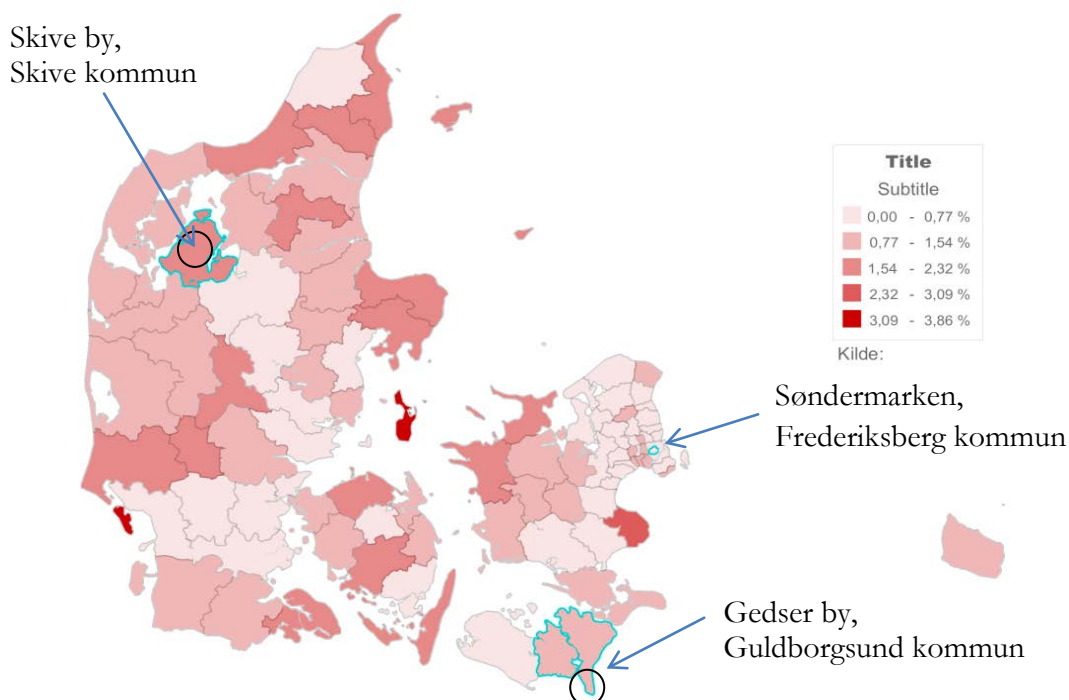
Frivillig välgörenhet den traditionella sociala välgörenhet där man gör något för att hjälpa andra i form av socialt hjälparbete, läxhjälp, integrationsarbete och så vidare.

Egennyttig frivillighet: Frivilligheten baserar sig på ett egenintresse, som i förlängningen är till nytta för hela lokalområdet, och som därmed styrker det sociala kapitalet. Här ingår exempelvis personer som utifrån högst personlig vinnings skull deltar i arbetet med stadsdelsförnyelse, men där deltagandet gagnar alla i området.

Hybridformer av frivillighet: En kombination av vinstdrivande och non-profit intressen där en oavlönad frivillighet bland några aktörer kombineras med en mer professionell och avlönad insats från andra personer i samma företag eller förening som man typisk kan se i social-ekonomiska företag.

För att belysa hur man arbetar med stadsdelsförnyelseinsatsen och arbetet med att mobilisera frivilliga på individ nivå men också ideella föreningar tittar vi närmare på tre olika städer. En småstad (Gedser), en större köping (Skive) och en storstadskommun som gränsar till Köpenhamn (Frederiksberg).

Exempel från de tre kommunerna

Figur 2: Kortet viser "frivillig-tæthed" i danske kommuner (frivillige foreninger pr. indbygger), med angivelse af de tre kommuner, som er beskrevet i artiklen (Skive, Frederiksberg og Gedser (Guldborgsund kommune)).

I storstadskommunen *Frederiksberg* i kvarteret runt parken *Søndermarken* har man etablerat ett fruktbart samarbete mellan stadsförnyelsesprogrammet och befintliga sociala insatser. Kommunen har sedan länge en lång tradition med läxhjälpkaféer, "stadsdelsmödrar" (för kvinnor med annan etnisk bakgrund än dansk), kultur och idrottsföreningar. Stadsdelförnyelsesprogrammet kan i denna kontext erbjuda ekonomiskt stöd till att förbättra de fysiska ramarna för den sociala frivilliga insatsen, men också styrka den mer egennyttiga frivilligheten genom att deltagande i lokala aktiviteter gynnar kvarteret och styrker det sociala kapitalet. Exempelvis har stadsdelförnyelsen bidragit till att skapa en klubb för äldre, har understött parkskötseln, och har på så vis styrkt både det sociala kapitalet och områdets gröna områden.

I småstaden *Gedser* är situationen annorlunda. Här har man ett mycket levande föreningsliv och många frivilliga står för det lokala service- och kulturutbudet i staden. Samtidigt har man en bra relation till kommunen som aktivt bidrar med att utveckla projekt i staden och till att locka till extern finansiering. Staden har dock varit hårt utsatt av glesbygdsproblematiken de senaste åren med både avfolkning och nedgång i antalet av arbetsplatser. I det sammanhanget kan stadsförnyelsen bidra med resurser till att både styrka de fysiska ramarna för frivillighet och till att främja organiseringen av föreningarna runt insatsen för staden genom rekrytering. Vid de två uppstartsmötena dök det upp 150 respektive 80 deltagare vilket svarar till ca 20 respektive 10 procent av invånarna. Den typen av uppmärksamhet ger en enastående möjlighet för att uppfånga idéer och bidrag från invånarna samt till att rekrytera deltagare till tematiska arbetsgrupper. Liksom många städer i samma situationer är Gedser beroende av frivilligt arbete för att stödja staden.

I den gamla köpstaden Skive har det länge varit ett starkt behov för en fysisk upprustning av ett centralt stadsområde och här har man lyckats att engagera lokala krafter i insatsen. Organiseringsformen här har bidragit till att skapa ett "medägarskap" till förnyelseprocessen baserat på en stor frivillig insats. Våra observationer påvisar att bara i ett av de många projekt som har ingått så har gruppen av frivilliga lagt ner omkring 600 timmars arbete till att utarbeta ett idékatalog, deltagande i möten m.m. En lokal friskola har dessutom bidragit med att inhysa mötena i deras lokaler. Lokala medborgare bidrar sålunda i stadsförnyelsesprojekten med tid, idéer och energi, vilket är resurser som både bidrar, kvalificerar och förankrar den offentliga stadsplaneringen.

En survey-undersökning bland stadsförnyelsens planerare som vi genomförde visar att många anställda i stadsförnyelsen prioriterar den frivilliga insatsen bland de enskilda invånarna högre än samarbetet med ideella organisationer. Därmed mobiliserar de ideella organisationer ofta på samma sätt som medborgarna - det vill säga via samlade inkallelser till medborgarmöten och inbjudningar till att ingå i arbetsgrupper. Om stadsförnyelsen ska bli bättre till att samarbeta med frivilliga föreningar, institutioner och andra intressen bör man därför differentiera mobiliseringen och målinriktade rekryteringen till representanter från lokala föreningar och nätverk.

Slutsatser

Vi ser stora möjligheter för bättre insatser när stadsförnyelsesprojekten arbetar mycket mer målinriktat med att mobilisera frivilliga - både individer och organisationer. Ideella föreningar kan på helt annat sätt komma i kontakt med medborgarna och därmed erbjuda ett supplement till offentliga insatser. Härvidlag ökas chanserna för att integrera och skapa synergi mellan fysiska och sociala insatser i lokalområdet.

Vår undersökning visar att stadsförnyelsen med fördel kan koppla sig på de frivilliga aktiviteterna som redan försiggår och att de kan låta sig inspireras av den dynamik som ligger i frivilligt arbete både innan och efter stadsförnyelsesprojekten. De kan därför komma till att spela en viktig roll i att säkra kontinuiteten och till att förankra många av aktiviteterna.

Vi kan dessutom dra slutsatsen att de anställda i stadsförnyelsen spelar en viktig roll i att förmedla *linking social capital* och till att initiera en rad olika aktiviteter och att de medverkar till att definiera och avgränsa uppgifterna. De anställda fungerar som "översättare" eller "koordinatorer" så att de lokala aktiviteterna samspekar med de kommunala målsättningarna med kvarteret.

Det ligger utan tvivel en stor potential i att kommunen bereder ett mer kontinuerligt samarbete med frivilliga på stadsförnyelsesområdet. Just det kontinuerliga samarbetet med regelbunden och direkt kontakt till stadshuset är något som framhävs både av den internationella forskningen och bland de frivilliga organisationer som vi har intervjuat.

Läs mer i vår rapport: *Frivillighed i byfornyelsen – mulighed og barrierer for at involvere frivillige i løsning af opgaver i lokalområdet* som utkommer primo 2013 (*Ministeriet for byer, boliger og landdistrikter* (www.mbbl.dk)).

ⁱ Projektet är genomfört av Jacob Norvig Larsen och Jesper Ole Jensen från *Statens Byggeforskningsinstitut* under *Aalborg Universitet* och Annika Agger från *Roskilde Universitet* i Danmark och har mottagit stöd från *Ministerium for Byer, Boliger og Landdistrikter*.